

Meritul acestei piese a Luciei Demetrius, piesă care, fără îndoială, se va păstra în fondul activ al dramaturgiei noastre contemporane, este de a fi ocotit două dintre primejdiile mari ale teatrului : ilustrativismul și conjuncturalismul, de a fi revelat nu aparențele, ci esența unui proces, de a fi urmărit structura ființelor și nu a funcțiilor sau indeletnicirilor sociale. De aceea, piesa este adevărată și nu seamănă cu improvizările în care personaje-etalon, puse în situații false, duelează cu locuri comune, se întrec în sloganuri și curg previzibil spre final, ca nisipul în clepsidră. Există în această piesă un zburcium autentic, o tensiune vie, un motor psihologic acționat de un resort social-istoric, motor aflat în permanentă și spectaculoasă mișcare. O familie onorabilă, cu tradiții intelectuale impresionante în arborele ei genealogic, dar degenerată prin câteva dintre „ramurile” recente, în care lenevia și lăcomia boierească au stins definitiv ecourile intelectuale ale străbunilor cărturari, se confruntă cu o realitate inedită, creată de revoluție, iar această confruntare va elibera câteva adevăruri grele, apăsătoare, definitive. Așa se face că marea doamnă a familiei, Suzana Manea-Voinești, care și-a clădit autoritatea pe o imensă minciună, o minciună cinstită, dacă se poate spune așa, această doamnă care spune : „Eu sînt familia !”, cum ar spune : „Statul sînt eu !”, va fi învinsă de adevăr, va trebui să accepte lupta deschisă cu o noră „din popor” și să piardă, va trebui să-și piardă, în cele din urmă, și fiul, decis, se pare, să „colaboreze” cu noua societate. Dina Cocco, această admirabilă actriță, care, ori de cîte ori se întîlnește cu un rol substanțial, îi amplifică substanța prin inteligență și forță de joc, a creat un personaj monumental, atît în țările cît și în cădere, o stăpîină, dar și o mamă, o conștiință chinuită, incapabilă să-și înțeleagă înfringerea, dar trăind-o din plin,

cu demnitate, cu speranță vană, cu autumăgire. Două scene ale ei sînt formidabile : scena în care fi dezvăluie adevărul nefericitei Duki Băleanu, actrița găsind în Vali Voiculescu-Pepino o parteneră de joc remarcabilă, care-și poartă personajul, cu un extraordinar simț al nuanțelor, între revoltă naivă și lăcrimoză și resemnare umilă, și scena înfruntării cu nora (Olga Delia Mateescu — actriță cu resurse de dramă demne de luat în considerație), înfruntare dintre două generații, două mentalități, două lumi.

Regizorarea Sorana Coroamă și-a lucrat spectacolul cu foarte multă grijă, pentru a construi atmosfera acestei familii dezbinată de impactul cu revoluția, a gradat subtil drama, urcînd tensiunea de la un început liniștit, pașnic, aproape patriarhal, străbătut de o ușoară undă ironică, pînă la exploziile în lanț din final. Totul a fost lucrat cu mijloace cinematografice, în tăieturi scurte, în montaj paralel, astfel că spectacolul se află undeva, la limita dintre teatru și film. Nevoia de vizualizare a produs, însă, și excese, cum ar fi, bunăoară, apariția unui personaj din afara dramei, tatăl Laurei Ciobanu, care nu face decît să rostească niște texte ce trebuiau să fie, în spectacol, simple citate. Odată cu bunul-gust al scenografiei lui Vasile Rotaru și cu rafinamentul costumelor semnate de Doina Levința, va trebui să remarcăm conduita perfectă a interpreților, dintre care Mircea Șeptilici (în rolul decrepitului Alecu Băleanu), Marga Barbu (în rolul Marianeii, fiica rea și rapace a Suzanei), Petre Moraru (Dragoș) și Costel Constantin (soțul Marianeii) merită elogiul sincere pentru creațiile lor, pentru contribuția adusă la realizarea unuia dintre cele mai bune spectacole de televiziune ale stagiunii.

Dumitru Solomon

Un eveniment în folcloristica românească

Un eveniment editorial al folcloristicii noastre este, fără îndoială, și volumul lui Adrian Fochi, Datini și eresuri populare de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, apărut recent, cuprinzînd răspunsurile la chestionarele lui N. Densușianu. Negurosul savant, unchi al marelui Ovid, lansase, în 1893 și 1895, două chestionare privind tradi-

țiile istorice ale poporului român. Acestea luau drumul satelor, prin revizoratele școlare, la numai zece ani de la celelalte chestionare folclorice fundamentale, cele ale lui Hasdeu (răspunsurile la chestionarele lui Hasdeu au fost și ele publicate, în anii noștri, de către Ion Mușlea și O. Birlea, sub titlul Tipologia folclorului, Editura Minerva, 1970).

Rămase ca și necunoscute pînă azi, în fondurile Academiei, cele 17 volume manuscrise, însumînd răspunsurile la chestionarele lui N. Densușianu, interesează o sferă largă de cercetători, dată fiind varietatea materialului de

cultură populară. Astfel, și istoricii teatrului popular românesc cîștigă, prin publicarea acestor răspunsuri, o sursă fundamentală de referință. Din cele 1139 de localități s-au primit, la sfîrșitul secolului trecut, răspunsuri care atestă aria de răspîndire a unor vechi forme de spectacol popular (Călușarii, Capra, Colindele, Irozii, Paparudele, Turca, Vicleiul etc.), menționîndu-se, în transcripția fidelă informațiilor, desășurarea ritualurilor, în condițiile specifice majorității zonelor folclorice românești.

Ionuț Niculescu